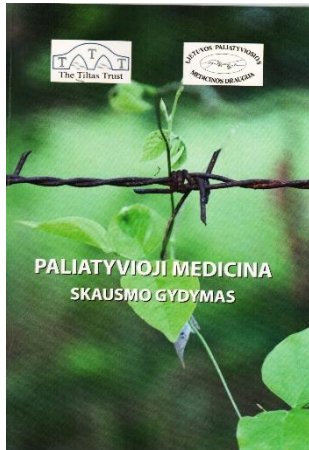

Paliatyvioji slauga – kas žinotina kiekvienam

Janina Valančiūtė

Lietuvos medicinos biblioteka

Skausmo priežastys ir kaip jį įveikti

Paliatyvioji medicina : skausmo gydymas / Liuda Brogienė, Danguolė Ruževičienė, Arvydas Šeškevičius, Skaistė Kasciuškevičiūtė, Jelena Cesarskaja, Vaiva Degutytė, Justina Jermolajevaitė, Ieva Kučingytė. – Kaunas : Vitae Litera, 2019. – 139, [1] p.

Paliatyviosios medicinos Lietuvoje pradininko, gydytojo kardiologo Arvydo Šeškevičiaus su bendraautoriais knyga, skirta aptarti vieną pagrindinių paliatyviosios pagalbos tikslų – skausmo gydymą. Skausmas pacientams sukelia didžiausių kančių. Nors skausmas yra seniausia žmonijos medicininė problema, tačiau net šių laikų medicina dar visko nežino apie šį reiškinį, todėl kartais malšinti skausmą yra labai sunku, o kartais net nepavyksta jo visiškai numalšinti. Su skausmu susiduria beveik visų sričių medikai. Skausmas – tai emocinis ir sensorinis diskomfortas.

Skausmas – ne tik fizinis pojūtis, jis gali būti susijęs ir su psichika, emocijomis, išgyvenimais.

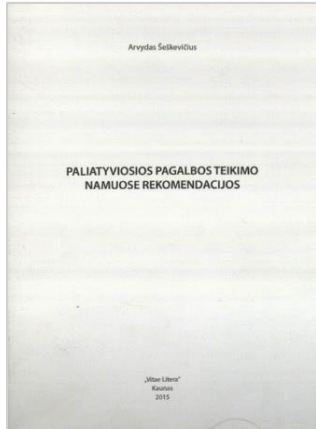
Leidinyje išskiriamos šios skausmo rūšys: nocicepsinis, neuropatinis ar mišrus, susijęs su onkologine liga arba jos gydymu. Analizuojamos onkologinio skausmo priežastys, jo atsiradimo veiksniai ir ypatybės. Aptariami gydymo principai. Pagrindinė skausmo malšinimo ir kitų simptomų gydymo sąlyga yra dėmesys ir pagalbos priartinimas prie paciento. Paliatyviojoje pagalba skausmas malšinamas kompleksiskai, atsižvelgiant į ligonio pagrindinę ir gretutines ligas bei psichologinius, socialinius ir dvasinius sutrikimus, nes skausmo potyris gali sukelti arba apsunkinti kitas sveikatos problemas.

Knygoje daug dėmesio skiriama sergančiųjų vaikų paliatyviajai pagalbai, apibendrinami vaikų ir suaugusiųjų paliatyviosios pagalbos skirtumai.

Skyrelyje apie skausmo vertinimą rašoma: „Skausmą kartais vadiname penktuoju gyvybiniu rodikliu šalia pulso, kvėpavimo, kraujospūdžio ir temperatūros. [...] Tačiau jei pulsą, kvėpavimą galima suskaičiuoti, temperatūrą, kraujospūdį išmatuoti, tai skausmui, kad ir kaip šiais mokslo pažangos laikais keistai skambėtų, išmatuoti kol kas nesukurtas joks prietaisas, todėl nėra jokių tikslių priemonių jam išmatuoti.“ Skausmas yra individualus, kiekvienas jį suvokia skirtingai, o medikas privalo jį priimti tokį, kokį nusako pacientas.

Leidinyje papildytas lentelėmis. Pabaigoje pateikiamas skausmo klinikų sąrašas ir literatūros šaltiniai.

Kas žinotina apie paliatyviosios pagalbos teikimą namuose

Paliatyviosios pagalbos teikimo namuose rekomendacijos / Arvydas Šeškevičius. – Kaunas : Vitae Litera, 2015. – 42 p.

Tai profesoriaus Arvydo Šeškevičiaus knyga apie vis plačiau propaguojamą paliatyviąją pagalbą į namus ir jos komandos narių teikiamas paslaugas pacientams, jų šeimos nariams bei kitiems pacientus slaugantiems asmenims.

Komandos nariai taip pat konsultuoja šeimos gydytojus ir slaugytojus, kurie rūpinasi pacientu namuose, moko šeimos narius. Komandą sudaro keturi arba penki visu etatu dirbantys specialistai: gydytojai, slaugytojai, socialiniai darbuotojai, slaugytojų padėjėjai ir administracinis personalas. Darbuotojai turi būti baigę Sveikatos apsaugos ministerijos akredituotus specialius mokymus.

Paliatyviosios pagalbos namuose komanda gali teikti paslaugas ligoniui, bendradarbiaudama su bendrosios praktikos gydytoju, slaugytoju ir kitais pirminės sveikatos priežiūros specialistais. Kartais, labai sudėtingais atvejais, perima gydymą iš bendrosios praktikos gydytojo ir slaugytojo.

Leidinyje pateikiamose rekomendacijose apžvelgiami įvairūs paliatyviosios pagalbos teikimo namuose modeliai ir specifiniai paciento lankymo namuose aspektai. Paliatyviosios pagalbos namuose paslaugos gali būti teikiamos kaip geriatrinės priežiūros dalis, kaip pirminės priežiūros su specializacija paliatyviojoje priežiūroje (pirminėje ir paliatyviojoje priežiūroje) dalis, kaip priežiūros namuose (sveikatos priežiūros namuose) dalis, jos taip pat gali būti teikiamos neperžengiant ligoninės paliatyviosios priežiūros programos ribų. Leidinyje taip pat aptariamas svarbus slaugančių artimųjų (šeimos narių) vaidmuo.

Namuose teikiama paliatyvioji pagalba dažniausiai naudinga sergantiems progresuojančiomis nepagydomomis ligomis pacientams, kuriems diagnozuoti gyvenimo trukmę ribojantys organizmo sutrikimai su aukšta mirtingumo rizika. Tokiems pacientams pagalbą teikia daugiadisciplininės sveikatos priežiūros specialistų komanda, kuri palengvina skausmą ir kitus fizinius simptomus, užtikrina tinkamą bendravimą, padeda priimti sprendimus bei koordinuoja pagalbą, atsižvelgdama į įvairias situacijas skirtingais ligos etapais. Paliatyvioji pagalba yra aktuali sergantiems įvairiomis ligomis visų amžiaus grupių pacientams. Tyrimų duomenimis pacientai, sergantys paskutinės stadijos vėžiu, kuriems paslaugos buvo teikiamos namuose, išgyvendavo ilgiau. Specializuota paliatyvioji pagalba pagerina pacientų ir juos prižiūrinčių asmenų gyvenimo kokybę, palengvina slaugytojams tenkančią paciento priežiūros namuose našta, pagerina simptomų kontrolę bei sumažina ligoninės ir skubiosios pagalbos skyriaus darbo krūvį.

Leidinio pabaigos pateikiama santrauka ir paliatyviosios pagalbos teikimo namuose rekomendacijos bei literatūros šaltiniai.

Abi pristatytas knygas galite pasiskolinti iš Lietuvos medicinos bibliotekos.

Daugiau informacijos apie leidinių išdavimą į namus *Naudojimosi biblioteka taisyklėse* www.lmb.lt > paslaugos arba tel. (8 5) 261 77 96 (Abonementas).